

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 3. Quid ex parte Dei & ex parte hominis requiratur ad meritum de condigno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

tis saluat, quia gratis dat, & prorsus gratis saluat, quia prorsus gratis dat vitam aeternam. Prorsus autem gratis dat vitam aeternam, non quia dat nulla prorsus habentibus bona merita, sed quia dat nulla habentibus bona merita, quae non fuerint ab eo donata.

Breviter, quid hic intendit S. Doctor? Nulla bona merita, quibus vita aeterna velut merces deberetur & redditur, esse in nobis ex nobis, hoc est, esse in nobis ex folis naturae viribus sine auxilio interioris gratiae, adeoque nulla gratiam, sed gratiam omnia praecedere. Unde S. Doctor ante verba, quae nobis obijciuntur, proxime sic ait: *Non potest promerendo accepisse, qui non promereres, nisi accepisses. Gratia praecessit meritum tuum, non gratia ex merito, sed meritum ex gratia. Nam si gratia ex merito, emisisti, non gratis accepisti. Pro nihilo, inquit, saluos, &c.*

Obj. 3. Non potest esse iustitia inter Dominum & servum. Ergo non potest esse inter Deum & creaturam. *Prob. consequentia.* Iustitia non potest esse inter Dominum & servum, quia iustitia est ad alterum, & servus non est alter à Domino, sed est aliquid Domini. Atqui pariter creatura est aliquid Dei. Ergo, &c. R. posse iustitiam esse inter servum & Dominum in iis, in quibus servus, sive ex dispositione legis, sive ex conventionem, sive ex voluntate Domini, sui iuris est. Similiter, iustitia potest esse inter Deum & hominem in iis, in quibus hominem sui iuris esse vult, & cum homine velut emancipato & sui iuris facto agit Deus. Sic autem agit Deus cum homine, cum illi proponit, & promittit vitam aeternam ut mercedem sub conditione onerosa operum salutarium, cum mercede proposita & promissa aliqua modo aequalium: hoc ipso enim vult opera illa salutaria, quae sunt ipsius dona, esse propria & sua hominis merita, & hominem esse sui iuris quantum ad illa. Quare si homo salutaria illa opera exhibeat Deo, licet donante ipso Deo, exhibet Deo aliquid suum, mercedi promissa & proposita aliquo modo aequale: adeoque Deus mercedem propositam & promissam reddere tenetur ex iustitia. Deus igitur, non quidem ab homine, sed à se ipso obligari potest homini ex iustitia.

Porro hac iustitia, cujus obligationem in se liberallyer suscipit Deus erga hominem, non est iustitia legalis, aut distributiva: utraque enim respicit ius fundatum in titulo communitatis: sed est iustitia commutativa, quae respicit iura privata privatorum qua talium, & ad quam pertinent commutationes, in quibus tantum pro tanto redditur, nec dic neminem alteri obligari posse ex iustitia commutativa, nisi ab illo accipiat aliquid sibi commodum & utile, nihil autem tale Deum ab homine posse accipere. Nam ut quis ex iustitia commutativa obligetur alteri, satis est si ab eo aliquid sibi gratum ex promissione & conventionem mercedis accipiat.

Dices. Si Deus obligaret se homini ex iustitia, spoliaret se supremo illo dominio, quod habet in hominem & omnia ejus bona. R. neg. Itaque quando Deus paciscitur cum homine, proponendo & promittendo illi vitam aeternam ut mercedem sub conditione onerosa operum salutarium, non spoliatur se supremo illo jure, vi cuius creata omnia essentialiter manent in ejus potestate, adeoque illa ut sua & sibi debita repetere semper potest; sed solum non utitur jure illo, cui subordinatum semper manet ius quod homini tribuit in bona opera, quae, ipso donante, exercet homo, cujus proinde non sunt propria & sua bona, seu merita, nisi quia Deus vult, & quandiu vult.

Deus igitur, salvo supremo illo jure, quod essentialiter habet in res omnes creatas, hominem gratis iustificat, & in filium adoptivum, in ordine ad vitam aeternam bonis operibus verè ac propriè promerendam sui iuris facit, illi proponendo vitam aeternam ut mercedem bonis operibus, si exhibeantur, retribuendam, Dixi, salvo, &c. Nam sic hominem sui iuris facit in ordine ad vitam, &c. ut nihilominus homo cum omnibus bonis suis remaneat in ejus potestate.

Simonnet Theol. Tom. II.

te: ita ut adhuc possit bona ejus opera omnia, ut sibi debita, gratis repetere in sensu diviso propositionis vitae aeternae, ut mercedis illis operibus, si fiant retribuenda. Dico, in sensu diviso: non enim potest sic opera illa repetere in sensu composito hujus propositionis, Unde stante hac propositione, & homine opera bona, quibus vita aeterna promissa est, exhibente, atqui in statu gratiae decedente, non posset Deus absque iniustitia non retribuere vitam aeternam.

Obj. 4. Scriptura docet opera meritoria iustorum non habere aequalitatem cum mercede gloriae aeternae. Nam v.g. Rom. c. 8. dicitur: *Non sunt condigna passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis.* R. Scripturam hoc loco, & aliis similibus, loqui de bonis iustorum operibus, sumptis praecise secundum propriam excellentiam, vel etiam secundum propriam excellentiam simul & dignitatem personae, à qua fiunt. Utrovis autem modo praecise sumantur non habent condignitatem ad mercedem aeternae gloriae. At si considerentur non solum secundum propriam excellentiam & dignitatem personae, cujus sunt, sed etiam secundum dignitatem personae praeiudicantis, & personae propter quam praeiudicantur, condignitatem illam habent. Pro quo.

Nota. Opera, quibus iusti merentur, eam habent intrinsecam excellentiam, ut si non exercentur à persona absolute vili, qualis est homo existens in statu peccati, digna sint praemio magno relatè ad dignitatem personae praeiudicantis, dignitatem personae praeiudicantis, & dignitatem personae, propter quam praeiudicantur, simul & indivisibiliter consideratas. Tale autem praeiudicantur non est aliud quod in aestimatione prudenti infra gloriam aeternam. Nisi enim Deus praeiudicando opera salutaria iustorum propter Christum, retribuatur illis gloriam aeternam, in aestimatione prudenti non censetur retribuere aliquid magnum relatè ad dignitatem amici & filii adoptivi Dei, dignitatem Dei, & dignitatem Christi, simul & indivisibiliter sumptas.

Itaque dignitas personae praeiudicantis, dignitas Dei praeiudicantis, & dignitas Christi, propter quem praeiudicantur, simul & indivisibiliter sumptas, se habent ad modum formae morales, moraliter intrinsecae operibus meritoris iusti, & valorem intrinsecum, quem habent à propria excellentia, insistant secundum quid in aestimatione morali, atque sic infinitando, moralem illi tribuunt aequalitatem cum mercede gloriae aeternae.

ARTICULUS III.

Quid ex parte Dei, & ex parte hominis, requiratur ad meritum de condigno.

RESPONSIO I.

AD meritum de condigno ex parte Dei requiratur mercedis promissio.

Prob. Ad meritum de condigno requiritur obligatio ad reddendam mercedem. Nam mereri de condigno apud aliquem, nil aliud esse potest, quam illum obligare, vel obligari ad reddendam mercedem propter opus aliquod mercedi aliquo modo aequale exhibitum. Atqui Deus obligari non potest ad reddendam mercedem homini propter bona opera, etiam mercedi aequalia, nisi ipse operibus illis mercedem proposuerit, & promiserit. Ergo, &c.

Prob. min. Nam Deus est essentialiter supremus rerum omnium Dominus. Ergo omnia creaturarum obsequia titulo gratitudinis, & aliis multis exigere potest tanquam sibi debita. Ergo nulli creaturae debitor fieri potest, nisi ipse voluerit, proponendo scilicet illi & promittendo mercedem sub conditione talium operum mercedi aliquo modo aequalium; atque ita cum illa ut sui quoad hoc iuris facta, liberè paciscendo.

Hinc illud S. Augustini, serm. 16. de verbis Apostoli:

I 3 De

Debitor factus est (nobis Deus) non aliquid à nobis accipiendo, sed aliquid, quod ei placuit, promittendo. Et illud ejusdem in Psal. 83. Debitorem Dominus ipse se fecit, non accipiendo, sed promittendo. Hinc illud S. Fulgentii in prologo librorum ad Monimum: Sua largitate dignatus est (Deus) se facere debitorem. Hinc S. Celestinus in epist. ad Gallos, cap. 12. dicit tantam esse Dei erga nos misericordiam, ut nostra voluerit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Hinc denique Tridentinum, sess. 6. cap. 16. monet iustificatis proponendam esse vitam æternam, & tanquam gratiam filius Dei per Jesum Christum misericorditer promissam, & tanquam mercedem ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus & meritis fideliter reddendam.

Obj. Si promissio Dei requiritur ad rationem meriti, multi iusti per bona opera non meruerunt vitam æternam. Nam promissio non obligat, nisi facta acceptetur. At multi iusti promissionem illam Dei non acceptarunt, nec acceptare potuerunt, cum eam ignoraverint. Item merita per peccatum subsequens mortificata non reviviscunt. Item Christus apud Patrem meritis non est in rigore iustitiæ. Item Christus antiquis patribus non meruit gratiam, quam habuerunt; cum illam acceperint ante adventum Christi, adeoque antequam de illa danda promissio fieret Christo, & ab eo acceptaretur. Atqui consequens absurdum est quoad omnes partes. Ergo, &c.

R. ad 1. Nullus unquam adultus iustus fuit sine fide, qua creditur non solum Deum existere, sed etiam eum vitam æternam bonis iustorum operibus ut mercedem retribuere, ut patet ex Apostolo Hebr. cap. 11. dicente: Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit: adeoque nullus unquam adultus iustus fuit, qui non cognosceret vel distinctè, vel saltem confusè promissionem à Deo factam de vita æterna, ut mercede bonis iustorum operibus retribuenda. Quam promissionem adultus quilibet iustus, re ipsa vitam æternam sperando, & ad eam consequendam bona opera exercendo, facit saltem, quod sufficit, acceptat.

R. ad 2. Promissio de æterna gloria bonis iustorum operibus sub conditione simplicis in statu gratiæ decessus retribuenda sufficienter constat, sufficienter nota est fidelibus, & ab eis sufficienter acceptatur, hoc ipso quod credunt Deum esse bonorum operum remuneratorem eo modo, quo ipse revelavit Ecclesiæ; & re ipsa bona opera eo modo, quo ipse Ecclesiæ revelavit, remuneraturum esse sperant, & ex tali spe bonis operibus consequendæ mercedis gratia incumbunt.

R. ad 3. Christus apud Patrem meritis est in rigore iustitiæ, eo tantum sensu quod Patri obtulerit opera meritoria præmio mathematicè aequalia, & quantà ad præmium potuerunt iustè exigi; non verò eo sensu, quod Patrem ad reddendum præmium obligarit, aut obligare potuerit independenter ab ejus libera promissione & ordinatione: potuit enim Deus Pater obsequia Christi non acceptare pro salute hominum, vel etiam ea tanquam sibi debita, gratis repetere, & homines in æterna damnatione relinquere.

R. ad 4. Ad hoc ut Christus antiquis patribus gratiam meruerit, necessarium tantum fuit, 1. ut Deus absolute prævideret promissionem à se faciendam Christo, Christi acceptionem, & opera à Christo inruitu hujus promissionis à se acceptata exhibenda. 2. Ut propter hæc opera absolute futura, & absolute prævisa, gratiam velut mercedem anticipatam dederit. Quod omnino potuit fieri, quia non solum meritum actu præsens, sed etiam meritum absolute futurum, & absolute prævisum, præsertim si sit prævisum infallibiliter, ad anticipandam mercedem efficaciter movere potest voluntatem remuneratoris.

RESPONSIO II.

Ad meritum de condigno requiritur ex parte hominis status viatoris.

Ab omnibus sine controversia admittitur, & in Scriptura pluribus locis sufficienter exprimitur, ut Joan. c. 9. ubi Christus dicit: *Venit nox, quando nemo potest operari.* Ubi per noctem Christus mortem intelligit, postquam ait neminem operari posse meritorie. Et Gal. c. 6. ubi Apostolus fideles ad opera meritoria adhortatur his verbis: *Dum tempus habemus, operemur bonum, hoc est, dum hanc mortalem vitam vivimus, &c.* Ratio à priori est voluntas Dei, qui hujus mortalis vitæ spatium nobis constituit ad operandam salutem nostram, illam bonis operibus promerendo.

RESPONSIO III.

Ad meritum de condigno ex parte hominis, requiritur etiam ut sit iustus, & filius Dei adoptivus.

*Prob. 1. ex Scriptura. Nam Rom. cap. 8. Apostolus dicit: Si autem filii, & heredes, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi. Quibus verbis, cum ait vitam æternam esse hereditatem ad solos Dei filios pertinentem, manifestè significat solos Dei filios vitam æternam bonis operibus promereri posse. Item 1. Cor. c. 13. dicit idem Apostolus: Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Itaque, juxta Apostolum, ipsummer martyrium ad vitam æternam promerendam inutile est non habenti charitatem, adeoque non existenti in statu amicitiae & adoptionis divinæ. Quod autem de martyrio ait Apostolus, à fortiori intelligendum est de quolibet alio opere salutari. Denique Christus ipse sic loquitur Joan. c. 15. *Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis.* Juxta Christum igitur, non possumus ferre fructus iustitiæ, hoc est, opera vitæ æternæ meritoria exercere, nisi maneamus in ipso, per fidem scilicet, quæ per charitatem operatur, ut interpretantur Patres, adeoque si non sumus amici Dei, & filii ejus adoptivi.*

Prob. 2. ex Patribus. Nam sic ait S. Augustinus, lib. de fide & operibus, c. 14. Sequuntur (nempe opera vitæ æternæ meritoria) iustificatum, non præcedunt iustificandum. Et S. Prosper in responsionibus ad capitula Gallorum, c. 6. Iustificatus homo, id est, ex impio pius factus, nullo præcedente bono merito, accipit donum, quo medio acquirit & meritum.

Prob. 3. ex Tridentino, sess. 6. cap. 16. ubi dicitur: Bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita æterna, & tanquam gratia filius Dei per Christum Jesum misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus & meritis fideliter reddenda. Juxta Tridentinum, filius Dei adoptivus, & non alius, vita æterna promissa est, eorumque, & non aliorum bonis operibus ac meritis tanquam merces retribuitur.

Prob. 4. autoritate summorum Pontificum, qui has Baii propositiones damnaverunt: Pelagii sententia est, opus bonum, citra gratiam adoptionis factum, non esse regni caelestis meritorium: sentiunt cum Pelagio, qui dicunt esse necessarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis sublevetur ad statum deificum. Ratio à priori est, quia, ut faciliè intelligitur ex dictis Art. superioris ad Objectionem 4. opera bona sine operantis dignitate, quæ ex amici Dei & filii ejus adoptivi prærogativa oritur, nec habet, nec habere possunt in æstimatione prudenti aequalitatem cum mercede vitæ æternæ.

ARTICULUS IV.

Quid ad meritum de condigno requiritur ex parte operis.

RESPONSIO. I.

Ad meritum de condigno requiritur, ut sit actus à voluntate elicitus, aut saltem imperatus.

Prob. Nam meritum est actus voluntarius, qui fit in obsequium alterius, & habet ordinem ad retributionem. Atqui talis actus elicitur, aut saltem imperatur à voluntate. Ergo, &c. Minor per se patet. Prob. maj. Quia